

בארה של תורה

פשט עיון ודרש בפרשת השבוע ופניני השקפה ומוסר / נכתב ונערך ב"ה ע"י הרב ראובן גולן

יו"ל ע"י מוסדות דרכי תורה רחובות, בתי מדרש להוראה ולרבנות וכוללים לאברכים מצויינים, רח' הי"ש 12

כתובת המערכת:

רחובות- ההגנה 56/5

טל' - 055-2537170

דוא"ל להערות וקבלת

העלון מדי שבוע:

rg5740@gmail.com

גליון 689 כסלו תשפ"א שנה טו'

לע"נ פייר סעדיה בן חנה ז"ל ע"י בתו וחתנו ידידי המוסדות הגב' קאטי ור' ג'ראלד טוביאנה הי"ו

פרשת תולדות

שטוב לו ולא כואב לו כלום ואינו נאנח ונושא תפילה חרישית לה' מנין יזכה לשפע של "גשם" ממרומים?..

"אל לו ליהודי להיות במצב שיאמר "ה', תודה לך, אני שמח, הכל בסדר", ולהסתפק בכך מבלי לבקש ולהתפלל, כי ה' חפץ בתפילתנו ושוועתנו, וחפץ שתמיד תמיד נבקש ממנו ונתחנן אליו. צריך אמנם להעריך את מה שקיבלנו מאת ה' עד עתה ולהודות לו על כך, אבל אל לנו לשקוט על השמרים אלא להמשיך ולבקש "אנא ה', עשה שאתפלל טוב יותר, שאבין יותר טוב את דברי התורה הקד', שאתנהג יפה וטוב יותר עם אשתי, עשה שילדי יהיו תלמידי חכמים יותר גדולים" כי התפילה היא הדבק והחיבור שלנו להשיי"ת".

הרב פינקוס הוסיף בזה זוית מקורית ומעניינת בענין הנשים הצדקניות: "אם נתבונן נראה ש**נשים מטבען הם תמיד במצב של כאב**. או שהשידוך מתעכב, או שהיא נשואה ויולדת אך ההריון וחבלי הלידה וגם צער גידול הבנים המוטל בעיקר על כתפיה אינם פשוטים כלל ועיקר, ואם אין לה ילדים אז היא באמת כאובה ושרויה בצער. ומדוע זה כך? **מדוע הכאב מלווה את האישה כל כך הרבה בחייה יותר מאשר את הגבר?** אלא שהאישה היא בעלת רגש, ה' טמן בליבה המון רגש, כדי שתשתמש בו לתפילה ולתחינה שהם תפקידה, וכמו שהגבר עניינו לימוד תורה, כך האישה ענינה הרוחני הוא להתפלל לה' ולהעביר אליו, ולשם כך נבראה. ולכן אדרבה, **אם אישה רואה שחייה מלאי צער ובעיות, עליה לדעת שהיא מביאה ברכה עצומה לעולם**, כי אם הכל היה לה טוב ורגוע, לא היה לנו קיום".

האם עשינו די כדי למנוע מילד נוסף להפוך ל"עשו" הבא?

"ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה" (כה, כז)

אם ניתן לומר על פירושים תורניים "גזור ושמור" הרי שאחד מהם ללא ספק הוא פירושו החינוכי המדהים של הרש"ר הירש על פסוק זה. להלן אצטט את פירושו, ודומני שאין צורך להוסיף עליו אף מילה כי הדברים מדברים ו"זועקים" בעד עצמם...

"בשום מקום לא נמנעו חכמינו מלגלות חולשות ושגיאות, קטנות כגדולות, במעשי אבותינו הגדולים, ודוקא על ידי כך הגדילו תורה, והאדירו את לקחה לדורות. אף כאן, הערה אחת שלהם מרמזת לנו, כי הניגוד העמוק שבין נכדי אברהם מקורו העיקרי היה לא רק בתכונותיהם אלא גם בחינוכם הלקוי [כונת הרש"ר למדרש המובא ברש"י (פס' כז) על "ויגדלו הנערים"- "כל זמן שהיו קטנים לא היו ניכרים במעשיהם ואין אדם מדקדק בהם מה טיבם, כיון שנעשו בני שלש עשרה שנה זה פירש לבתי מדרשות וזה פירש לעבודה זרה", ומפרש הרש"ר שכונת חז"ל שמחנכיהם לא נתנו ליבם להבדלים הנוטעים באופיים השונה של יעקב ועשו וחינכו אותם בשיטה אחת ובדרך דומה, מה שגרם לקלקולו של עשו]".

"כל עוד היו קטנים, לא שמו לב להבדלי נטיותיהם הנסתרות, תורה אחת וחינוך אחד העניקו לשניהם, ושכחו כלל גדול בחינוך: "חינוך לנער על פי דרכו". יש לכוון את החניך בהתאם לדרכו המיוחדת לו בעתיד, ההולמת את התכונות והנטיות הרדומות בעמקי נפשו, וכך לחנך אותו לקראת המטרה הטהורה, האנושית והיהודית

"אישה שחייה מלאים צער ובעיות, עליה לדעת שהיא מביאה ברכה עצומה לעולם"

"ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו כי עקרה היא ויעתר לו ה'" (כה, כא)

לכאורה הרי העקרות היא סיבת התפילה וראוי היה אם כן להזכיר תחילה שרבקה היתה עקרה ורק אחר כך לומר שעקב כך העתיר יצחק בתפילה. ותירך רבינו בחיי, שאכן לא העקרות היא העיקר אלא התפילה, והיא סיבת העקרות, כי הקב"ה חפץ בתפילתם של יצחק ורבקה ולכן עשאן עקרים כדי שיפצירו וירבו בתפילה על ענין הבנים. וזהו המקור לדברי חז"ל **במסכת יבמות (סד, א)** "מפני מה היו אבותינו עקורים? מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתם של צדיקים".

נמצא שהחסר והמכאוב אינו התכלית והמטרה אלא כלי ואמצעי שעל ידו מניע הקב"ה את האדם להתחנן ולהתפלל אליו לישועה, באשר חפץ ומתאוה הוא לתפילתו. ולכן לא יתכן שמאן דהוא ייושע ללא תפילה, כי כל המניעה היא מחמת התפילה וכדי שיתפלל, וכל עוד שלא יאחז במטה התפילה מנין וכיצד יזכה לישועה?

ומצאתי בענין זה דברים נפלאים שאמר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל (נפש חיה עמ' רח'): "רבותינו לימדונו יסוד גדול, שלעולם לא קיבל אדם איזה שפע מה' ללא תפילה. ולא רק האדם אלא גם העולם אינו מקבל שפע מה' ללא תפילה. וכפי שנאמר בבריאת העולם שכשנברא אדם הראשון מצא מסביבו עולם שמים ללא עשבים ואילנות, "וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח", וזאת "כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ", ומפני מה לא המטיר ה' מטר על הארץ? כי "אדם אין לעבוד את האדמה", ופירש"י "לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתם של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים".

"ונמצא שכשנברא העולם לא יצא שום דבר מפתח הקרקע, עד שלא בא האדם וביקש בתפילה ובתחנונים מהשיי"ת "אוי רבש"ע, הושיעה נא". האנחה הזו של בקשה ותפילה הבוקעת מן הלב בעת הכרת החסר היא המביאה את כל שפע הטוב לעולם".

וכאן הוסיף הרב פינקוס נקודה נפלאה של התעוררות בכח התפילה: "אומר לכם דבר שלא ראיתי בשום מקום אך הוא פשוט בתכלית הפשטות. אם היה רגע אחד, שניה אחת, בעולם כולו, שהכל היה בסדר, הבריאות, השלום בית, המצב הכלכלי, חינוך הבנים, העבודה, בקיצור רגע אחד של שלווה בכל העולם כולו, באותו רגע היה העולם נהפך לתוהו ובוהו, והיתה מתבטלת כל מציאות העולם. כי באותו רגע שכולם שבעים ולא צועקים "הושיעה ה'" ולא מצפים לישועתו של הקב"ה, מתנתקת השייכות בינינו לבין ה' והכל נחרב!".

"המציאות של העולם היא שהקב"ה הכניס בו יסורים ובעיות וכאב על כל צעד ושעל, כך שלפתע האדם מוצא את עצמו אומר "אוי, ריבונו של עולם!". הצעקה הטבעית הזאת שעולה מן העולם היא שמחזיקה אותו קיים, ובלעדיה הכל היה נחרב".

"ומצינו לכך רמז נפלא בגמרא (תענית כה, ב) "אין לך טפח מלמעלה שאין תהום יוצא לקראתו טפחיים". כלומר שכשיורד גשם עולים לקראתו מים מן התהום. והרמז בזה הוא שלעולם לא תרד טיפת "גשם" ושפע אם לא יעלו מן התהום שתי דמעות של יהודי. יהודי

חיים בן שמעון הלוי שפילמן ז"ל
אסתר בת מזלח נג'ר ע"ה
שלוחה בת משה שאער ע"ה

אסתר בת רחל אגם ע"ה
רחל בת רוזה אגם ע"ה
תאג'ה בת רבקה חברוני ע"ה

שלמה בן זוהרה מלכה ז"ל
ימימה בת שלמה צאירי ע"ה
עליזה בת בידור איפרגן ע"ה

ר' בנימין בן סלחה ז"ל + סרה בת רחמה ע"ה
ר' שלמה בן טאוס ז"ל + נאווה בת תאג'ה ע"ה
אחרן בן יחיא ז"ל + רחל בת סאלחה ע"ה
יחיא בן טלאת ז"ל

הגאון הצדיק הרב ניסים יגן זצ"ל (נתיבי אור שבועות עמ' רנח') אומר שלפעמים אדם כיבד את אביו ואמו כשהיו בכוחם בבריאות איתנה, אך משהזדקנו אין לו כח עבורם, ובשמים רואים שבלבו הוא ממתין שימותו כבר.

הרב יגן סיפר שפעם אחת בא אליו אדם בבקשה "אבא שלי חולה ומאושפז בבית החולים, אנא עשה לו "מי שברך" שלא יהיה חולה. לא איכפת לי אם יחיה או ימות, רק שלא יהיה חולה כי אין לי כח כבר". אמו של אברך מירושלים היתה מאושפזת בבית החולים שערי צדק במצב קשה מאד, וכבר כמעט גוססת. האברך נסע מירושלים לבני ברק כדי לשאול את החזון איש האם להעביר את אמו לבני ברק, מכיון שיש לו אחים באמריקה, ואם האמא תמות הם לא יספיקו להגיע להלווייתה, שכן בירושלים לא מלינים את המת, ולכן אולי כדאי להעבירה לבני ברק כדי שתמות שם וכך יהיה ניתן להלין את גופתה עד שאחיו יגיעו מחוץ לארץ.

החזון איש גער בו ואמר "אם כבר באת אלי במיוחד מירושלים, מדוע אינך מבקש שאתפלל על אמך שתהיה בריאה, במקום לשאול כאלה שאלות...?". האברך כל כך התבייש, ומיד מסר לחזון איש את שמה המלא של אמו כדי שיתפלל עליה. וכשהגיע לביתו אמרו לו שאמו כבר יצאה מבית החולים והלכה לביתה!... הוא הכין לה לוויה, והיא כבר בבית מכינה ארוחת ערב...

ג. אומר הרב יגן זצ"ל: "אם אדם מקריב את חייו למען הוריו בשנים הקשות ביותר שלהם, לעת זקנתם, הרי שירוויח בכפליים: א. כשהם יהיו בשמים הם יתפללו עליו. ב. כשהוא יהיה זקן בניו יטפלו בו גם כן. אבל אם הוא לא טיפל בהוריו גם בניו לא יטפלו בו". מוסיף הרב ואומר: "בכל מצב חייבים לכבד את ההורים. אדם זקן בן מאה בקושי רואה ושומע, חושבים שהוא לא מבין. וכשהוא מבקש שיביאו לו משהו לשתות, מביאים לו שתיה בכוס מלוכלכת, וחושבים "מה הוא כבר מבין...". וזו טעות! כי לזקן בן מאה יש רגשות בדיוק כמו לאדם צעיר! ובלבו הוא אוכל את עצמו. הוא מעדיף למות מאשר לחיות בביתם של הבן או הבת ה"אהובים" האלו.

ד. הרב יגן סיפר עוד: "הייתי פעם באסיפה של ילדים שאביהם הזדקן והם עמדו לידו והתווכחו: "לא רוצה להביא אותו אלי לבית, שילך אליך...". "לא! תיקח אותו אתה, אשתי לא רוצה", וכך עמדו ו"גילגלו" את האבא מאחד לשני. האבא שאמנם היה זקן וחולה אך שמע והבין כל מילה אמר לפתע: "תקנו לי קבר, ברצוני למות...". והוסיף ונוף בהם, "תתביישו לכם! גידלתי אתכם בעמל רב, לא ישנתי בלילות, ועתה כל אחד מכם זורק אותי כמו כלב?!".

כמה אם כן צריך אדם להיזהר בכבוד הוריו, ובפרט לעת זקנתם. כל יום נוסף שתזכה לגרום להם לחייך מנחת ושמחה יעמוד לך לזכות גדולה ולהצלחה בכל.

כאחת. התפקיד היהודי הגדול אחד ויחיד בעיקרו, אך דרכי הגשמתו רבות ורבגוניות, כריבוי תכונות האדם, וכרבגוניות דרכי חייהם".

"חנוך לנער על פי דרכו", הנכה על פי דרכו המיוחדת לו בהתאם לעתיד הצפוי לו מנטייתו. המושיב את יעקב ועשו על ספסל לימודים אחד, ובאותם הרגלי החיים מתחנך אותם כאחד לחיי לימוד ומחשבה, מובטח לו שאת האחד מהם הוא מקלקל. יעקב ישאב ממעיין החכמה בחפץ גובר והולך, ואילו עשו רק יצפה ליום, בו ישליך מאחורי גבו את הספרים הישנים, ויחד איתם תעודת חיים גדולה, שהכיר אותה רק באופן חד צדדי, ובדרך שמעצם טבעו הוא סולד בה".

"אילו העמיקו יצחק ורבקה לחדור לנפש עשו, אילו הקדימו לשאול את עצמם, היאך יכולים גם האומץ, הכוח והגמישות הרדומים בנפש עשו, היאך יכולים כל אלה להטות שכס לעבודת ה', כי אז "הגיבור" שלעתיד לא היה הופך ל"גיבור ציד", אלא ל"גיבור לפני ה'" באמת. יעקב ועשו, על כל נטיותיהם השונות, היו נשארים אחים תאומים ברוחם ובדרך חייהם. עוד מראשית היתה חרבו של עשו כורתת ברית עם רוחו של יעקב, ומי יודע איזה שינוי היה צפוי לקורות הימים על ידי כך. אך לא כן היה: "ויגדלו הנערים", רק משגדלו הנערים והיו לגברים, הופתעו הכל לראות, כי אלה אשר מרחם אחד יצאו, ויחד נתגדלו נתחנכו ולמדו, היו כה שונים בטבעם ומנוגדים במעשיהם".

האב הזקן אמר לילדיו "גידלתי אתכם בעמל רב ועתה כל אחד מכם זורק אותי כמו כלב?!"

"דיאהב יצחק את עשו" (כה, כח)

הנה ידוע שעשו זכה לכל מה שזכה בעולם הזה, שלטון ועושר ומלוכה, בזכות שהיה מכבד את הוריו ביותר, וכפי שדרשו חז"ל (ילקוט שמעוני תהלים רמז תתי"ח) "כבוד גדול כיבד עשו את הוריו. אמר רבן שמעון בן גמליאל, אני כשהייתי משמש את אבא הייתי משמשו בבגדים צואים וכשהייתי יוצא לחוץ הייתי יוצא בבגדים נאים כדי שאצא לשוק מבוסס, אבל עשו כשהיה משמש את אביו היה משמשו בבגדי מלכות, דכתיב את בגדי עשו בנה הגדול החמודות, אמר כדאי הוא אבא שישתמש בבגדי מלכות".

וכתב הפני יהושע (קידושין לא, ב) שלא מצינו לעשו אלא זכות זו בלבד שכיבד את הוריו, ובעבורה זכה לשררה וכבוד בעולם הזה, וממנה נלמד כמה שר מובטח לישראל לעולם הבא על כמה וכמה מצוות שמקיימים. ובודאי שיש ללמוד מכאן כמה גדולה זכותו של מי שמכבד את הוריו. ובפרט לעת זקנתם שנחלשים ומזדקנים ומוטל על הן לסעדם ולתמוך בהם.

זמני התפילות

בביהכ"נ "דרכי תורה"

שבת קודש פרשת תולדות

מנחה ערב שבת (קרבות) - 16:10

הדלקת נרות - 16:19

שחרית (קרבות) - 8:15

מנחה מנין א' (קרבות) - 13:30

תהלים לילדים: 14:30

הלכה - 14:00

גמרא ופרשת השבוע - 14:45

מנחה מנין ב' (קרבות) - 15:30

"רעוא דרעוין" - 17:05

צאת השבת - 17:10

ערבית מוצ"ש - 17:20

ימות החול

שחרית (קרבות) - 8:15

מנחה (קרבות) - א. 12:40. ב. 16:25

ערבית - 17:15

קח מטר לברכה במגדל אור של תורה וחסד!

בניית קומת בית הכנסת שע"י מוסדות "דרכי תורה" בעיצומה. תרומת מטר מזכה בהנצחה במבואה מפוארת להיכל בית הכנסת ובית המדרש שע"י "דרכי תורה".

לפרטים: 054-2637798 או 08-9452903 ניתן לתרום בנדרים פלוס.

גמ"ח תפילין רש"י ור"ת. טל' 054-2637798

פרנס השנה ידידנו היקר ר' אברהם בן לונה טובול הי"ו לע"נ רחמים בן זוהרה ז"ל.

ופרנס השבוע ידידנו ר' שאול בן רחמה חתן הררי הי"ו לע"נ עזרא בן פלורנס ז"ל, שאול בן בוליסה ז"ל, פלורנס בת שרה ע"ה, אברהם שלום בן רחמה חתן ז"ל, בת שבע בת רחל ע"ה.

יזכה אותם ה' ברוב נחת והצלחה מיוצאי חלציהם, ובבריאות איתנה ופרנסה טובה, ויבורכו הם ובני ביתם בכל הברכות הכתובות בתורה.

אסתר בת חנינה ואזאנה ע"ה אליהו נעים בן פרחא ז"ל ע"י קוש דוד בן עזיזה איתח ז"ל